

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП

 Олена МЕДВЕДЬ
(підпис) (ініціали та прізвище)

«13» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 035 «Філологія»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Прикладна лінгвістика
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни

«Інтелектуальна власність»

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю

035 «Філологія

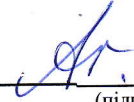
освітньою програмою

«Прикладна лінгвістика».

«13» червня 2023 р., 12 с.

Розробник: доцент каф 702, к. ю. н., доцент Алла Гордеюк

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

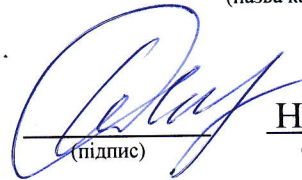
Робочу програму затверджено на засіданні кафедри № 702 Права

(назва кафедри)

Протокол № 10 від 23.05.2023 р.

В.о. завідувача кафедри д. юр. н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

Н. Є. Філіпенко

(ініціали та прізвище)

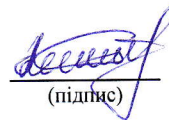
Програму погоджено на випусковій кафедрі прикладної лінгвістики (№703)

(назва кафедри)

Протокол № 11 від «13» червня 2023 р.

Завідувач кафедри прикладної лінгвістики
професор кафедри прикладної лінгвістики

(назва кафедри, науковий ступінь, та вчене звання завідувача)

(підпис)

В. В. Рижкова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 4	<p style="text-align: center;">Галузь знань <u>03 «Гуманітарні науки»</u> (шифр і найменування)</p> <p style="text-align: center;">Спеціальність <u>035 «Філологія»</u> (код і найменування)</p> <p style="text-align: center;">Освітня програма <u>«Прикладна лінгвістика»</u> (найменування)</p> <p style="text-align: center;">Рівень вищої освіти: другий (магістерський)</p>	Обов'язкова навчальна дисципліна
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2023/2024
Індивідуальне завдання – не передбачено		Семестр 1-й
Загальна кількість годин – 32/120		Лекції* 16 годин
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи студента – 3,5		Практичні, семінарські* 16 годин
	Лабораторні* –	
	Самостійна робота 88 годин	
	Вид контролю Модульний контроль Іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання у 9-му семестрі: 32/ 88

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів є засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, які виникають з приводу виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» є опанування студентами знаннями щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її інститутів, ключових понять та категорій, об'єктів і суб'єктів, умов та порядку використання результатів інтелектуальної творчої діяльності, способів захисту порушених інтелектуальних прав.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

ЗК 2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (с експертами інших галузей);

ЗК 11. Здатність проведення дослідження на належному рівні;

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя необхідного для дослідження та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 12. Дотримуватися академічної доброчесності.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність. Авторське право та суміжні права.

Тема 1. Право інтелектуальна власності як підгалузь цивільного права

Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права та його значення у сучасних реаліях. Правове забезпечення права інтелектуальної власності в Україні. Міжнародно-правова охорона у сфері інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності та їх види. Об'єкти права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності з правом власності. Зміст права інтелектуальної власності. Особливості правової охорони особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності

Поняття та принципи авторського права. Юридична природа об'єктів авторського права. Особливості перекладу як об'єкта авторських прав. Комп'ютерна програма як об'єкт авторського права та комплексний підхід до її правової охорони. Твори, які не є об'єктами авторського права. Суб'єкти авторського права Особисті немайнові права авторів. Майнові права суб'єктів авторського права. Правовий режим співавторства. Виникнення та здійснення авторського права. Строки охорони авторських прав.

Тема 3. Суміжні права як інститут права інтелектуальної власності

Поняття та правове забезпечення суміжних прав. Характеристика об'єктів суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів суміжних прав. Особливості використання об'єктів суміжних прав в сучасному світі. Строки охорони об'єктів суміжних прав.

Модульна контрольна робота №1

Змістовний модуль 2. Правові засади права промислової власності

Тема 4. Патентне право

Патентне право як інститут права промислової власності. Принципи патентного права. Об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Патент як охоронний документ у сфері патентних відносин. Явочна та перевірочна патентні системи. Винахід, корисна модель як об'єкти патентного права та порядок їх державної реєстрації. Можливості патентного захисту комп'ютерної програми. Промисловий зразок як об'єкт права промислової власності. Патентні повірені як представники за справами інтелектуальної власності. Строки охорони об'єктів патентного права.

Тема 5. Способи індивідуалізації учасників цивільного (господарського) обороту їх товарів та послуг

Комерційне найменування як об'єкт права інтелектуальної власності та особливості його використання. Торговельна марка (знаки для товарів та послуг) як об'єкт права інтелектуальної власності. Географічне зазначення як об'єкт права інтелектуальної власності.

Тема 6. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності

Правові засади нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Правовий режим наукового відкриття. Комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності. Правовий режим раціоналізаторської пропозиції. Правовий режим компонування напівпровідникових виробів.

Тема 7. Договори щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності

Правові засади комерціалізації об'єктів ПІВ. Передача прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Види договорів у сфері інтелектуальної власності.

Тема 8. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності

Цивільно-правова відповідальність за правопорушення у сфері права інтелектуальної власності. Адміністративно-правова відповідальність за правопорушення у сфері права інтелектуальної власності. Кримінально-правова відповідальність у сфері права інтелектуальної власності.

Модульна контрольна робота №2

Контрольний захід – іспит

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	сем	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність. Авторське право і суміжні права					
Тема 1. Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права.	14	2	2		10
Тема 2. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності.	18	4	2		12
Тема 3. Суміжні права як інститут права інтелектуальної власності	12	2	2		8
Модульна контрольна робота №1	2		2		
Разом за змістовним модулем 1	56	8	8		40
Змістовий модуль 2. Правові засади права промислової власності					
Тема 4. Патентне право	16	2	2		12
Тема 5. Способи індивідуалізації учасників цивільного (господарського) обороту їх товарів та послуг	13	2	1		10
Тема 6. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	11	2	1		8
Тема 7. Договори щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності	12	1	1		10
Тема 8. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності	10	1	1		8
Модульна контрольна робота №2	2		2		
Разом за змістовним модулем 2	64	8	8		48
Усього годин	120	16	16		88

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль 1		
1	Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права	2
2	Авторське право як інститут права інтелектуальної власності	2
3	Суміжні права як інститут права інтелектуальної власності	2
	Модульна контрольна робота №1	2
Змістовий модуль 2		
4	Патентне право	2

5	Способи індивідуалізації учасників цивільного (господарського) обороту їх товарів та послуг	1
6	Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	1
7	Договори щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності	1
8	Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності	1
	Модульна контрольна робота №2	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено програмою	

7. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено програмою	

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
	Змістовний модуль 1	
1	Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права	10
2	Авторське право як інститут права інтелектуальної власності	12
3	Суміжні права як інститут права інтелектуальної власності	8
	Змістовний модуль 2	
4	Патентне право	12
5	Способи індивідуалізації учасників цивільного (господарського) обороту їх товарів та послуг	10
6	Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	8
7	Договори щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності	10
8	Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності	8
	Разом	88

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні заняття навчальним планом не передбачені.

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекційних, семінарських занять, індивідуальні консультації (за необхідністю), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні, навчальні посібники), користування матеріалами мережі Internet та при можливості електронними матеріалами, розміщеними на сайті кафедри.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Доповідь на семінарах		4	20
Модульний контроль	0...22	1	0...22
Змістовий модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Доповідь на семінарах		4	20
Модульний контроль	0...30	1	0...30
Усього за семестр			0...100

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

стан основних проблем наукових проблем у сфері права інтелектуальної власності; систему міжнародно-правової охорони у сфері інтелектуальної власності; принципи авторського і патентного права; нормативно-правові джерела права інтелектуальної власності; об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності; систему права інтелектуальної власності; зміст права інтелектуальної власності; охоронні документи на об'єкти інтелектуальної власності; строки охоронних об'єктів інтелектуальної власності; способи захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності на відповідні об'єкти, основні терміни та визначення у сфері інтелектуальної власності.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

вміти орієнтуватися у системі нормативних актів у сфері інтелектуальної власності та коректно їх використовувати; застосовувати отримані знання у професійній діяльності Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів. Білет до іспиту буде складатися з трьох питань.

12.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Несистематичне відвідування занять Відсутність на заняттях без поважних причин. Не достатньо висока активність студентів під час аудиторних занять. Засвоєння окремих положень змістового модулю. Неповні відповіді та не достатньо самостійні відповіді під час доповідей на семінарах. Не достатнє знання категорій права інтелектуальної власності. Певні складності при застосуванні нормативних актів. Невпевнені навички публічного представлення матеріалу. Показати мінімум знань та умінь.

Добре (75-89). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Достатньо висока активність студента під час аудиторних занять, наявність конспекту лекцій з навчальної дисципліни. Засвоєння основних положень тем змістових модулів, допущення незначних помилок при, уміння орієнтуватися у системі нормативних актів з актів з права інтелектуальної власності. Засвоєння категорійного апарату у з права інтелектуальної власності та здатність коректно оперувати ним. Здатність публічно представити матеріал. Показати достатній рівень знань та умінь.

Відмінно (90-100). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Висока активність роботи під час аудиторних занять (лекційних, семінарських, практичних робіт), наявність якісного, повного конспекту лекцій. Засвоєння всього матеріалу тем змістового модулю. Повні та обґрунтовані відповіді під час семінарських занять. Знання категорій права інтелектуальної власності та здатність вільно та коректно оперувати ними. Уміння опрацьовувати та застосовувати нормативні акти, що складають правове забезпечення у сфері інтелектуальної власності. Показати високий рівень знань та вмінь.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Гордеюк А. О. Право інтелектуальної власності: навч. посіб./ А. О. Гордеюк, С. Ф. Гуцу та ін. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2017. – 74 с. URL: http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Gordeuk_pravo_intelect_vlasnosti.pdf.
2. Гордеюк А.О. Цивільне право : консп. лекцій/ А. О. Гордеюк. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2022. – 72 с.
3. На електронній платформі Mentor НАУ «ХАІ» розміщено курс «Інтелектуальна власність», який включає лекційний матеріал, список нормативних актів та рекомендованої літератури, робочу програму курсу URL/<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3749>.
4. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).URL: library.khai.edu/library/fulltext/doc/_001D2_intelectualna.pdf

14. Рекомендовані нормативні акти та література

Нормативні акти

1. Конституція України, прийнята Верхов. Радою України 28.06.1996 р., 254к/96-вр (із змін. і допов.).
2. Цивільний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (із змін. і допов.).
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1615-IV (із змін. і допов.).
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змін. і допов.)
5. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (із змін. і допов.)
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4595-IV (із змін. і допов.)
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змін. і допов.)
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III (із змін. і допов.)
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 03.12.1986 р. № 2768 (із змін. і допов.)
10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2769-IV (із змін. і допов.)
11. Про інформацію : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (із змін. і допов.)
12. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР (із змін. і допов.)
13. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII (із змін. і допов.)

14. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1993 р. № 9/98-ВР (із змін. і допов.)
15. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12. 1993 р. № 3759-ХІІ (із змін. і допов.)
16. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-ХІІ (із змін. і допов.)
17. Про охорону прав на промисловий зразок : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ (із змін. і допов.)
18. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-ХІІ (із змін. і допов.)
19. Про охорону права на компонування напівпровідникових виробів : Закон України від 05.10.1997 р. 621/97-ВР. Редакція від 15.04.2023 р. підстава – 2974-ІХ.
20. Про охорону прав на географічні зазначення походження товарів : Закон України від 16.06.1999 р. (із змін. і допов.)
21. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ (із змін. і допов.)
22. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ (із змін. і допов.).
23. Постанова Пленуму ВСУ «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.1995 р. № 4. URL:<http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>
24. Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.1997 р. № 938URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/938-97-n#Text>.
25. Про Тимчасове положення про правову охорону об'єктів права промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні: затв. Указом Президента України від 18.09.1992 р. № 479/92/ URL:<http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/479/92#Text>.
26. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9.09.1886 р. URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_05
27. Паризька конвенція про охорону прав промислової власності від 20.03.1883 р. URL:http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_123
28. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1891 р. URL:http://zacon.rada.gov.ua/laws/shows/995_134#Text
29. Угода про торговельні аспекти права інтелектуальної власності: Міжнарод. документ від 15.04.1994 р: URL: http://zacon5.rada.gov.ua/lows/shows/981_018
30. Договір про патентну кооперацію : від 14 червня 1970 р. URL : http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/895_001#Text
31. Міжнародна конвенція про охорону інтересів артистів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення: вчинено в Римі від 26.10.1961 р.URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/955_763#Text
32. Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 20.10.1971 р.URL:http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_124#Text
33. Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 01.04.2022 р. № 2174-ІХ. URL: <https://zacon.rada.gov.ua/laws/show/2174-20#Text>.

Базова

1. Інтелектуальне право України. За заг. ред. проф. О. С. Яворський. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 608 с.
2. Цивільне право України : Загальна частина : підруч. / І. А. Бірюков, О. Ю. Заїка, С. С. Бичкова; за ред. І. А. Бірюкова, О. Ю. Заїки. 3-е вид. Київ : Алерта, 2014. 510 с.

3. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: НУБіП України, 2017. 355 с.
4. Капінос М. М. Інтелектуальна власність : підручник для аспірантів вищих навчальних закладів/ М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солошук. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 396 с. URL: <http://respository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39462>.
5. Право інтелектуальної власності: підручник /за заг. ред. С. Б. Булеци, О. І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488с.
6. Дзера О. В. Цивільне право України: Загальна частина: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 976 с.
7. Цивільне право: Загальна частина: підручник/ Н. В. Іванюта , Л. М. Ніколенко, В. В. Буга та ін. Київ: Дакор, 2021. 312 с. Інтелектуальне право України. за заг. ред. проф. О. С. Яворського. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 608 с.
8. Інтелектуальна власність : підруч. Л. М. Попова, А. В. Хромов, І. В. Шуба. Харків: «Федорко», 2021. С. 262 с.
9. Право інтелектуальної власності : наук.-практ. комент. до книги IV Цивільного кодексу України. О. В. Коротюк. Київ: ОВК, 2022. 340 с.
10. Харитонов О. І. Право інтелектуальної власності: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 540 с.

Допоміжна

1. Антологія української юридичної думки в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Київ : Вид Дім «Юрид. книга»
2. Енциклопедія цивільного права України . Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України Київ : ІН Юре, 2009. 820 с.
3. Дзера, О. В. Вибране: Збірник наукових праць. Київська школа цивілістики/ О. В. Дзера. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 872 с.
4. Артаманов Н. О. Лерантович Е. Т. Технологія блокчейн як об'єкт промислової власності: характеристика патентної активності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 4 (102). С. 60-71.
5. Артаманов Н.О. Сучасні цифрові технології глобального простору в сфері інтелектуальної власності. Культурологія і соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф., (22-23 листопада 2018 р.) / під ред. проф. М. В. Шейка та ін. Харків: ХДАК, 2018. С. 164-166.
6. Лисенко М. Захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Інтелектуальна власність. 2014. № 12. С. 9-13.
7. Огневюк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. Підприємництво, господарство, право: науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2016. № 7. С. 21-25.
8. Потоцький М. Еволюція способів захисту інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства. Інтелектуальна власність. 2015. № 5. С. 32-37.
9. Цивільний кодекс України : наук-практ. комент. / Є. О. Харитонов, В. В. Завальнюк, І. М. Кучеренко та ін.; за заг. ред. Є. О. Харитонova, Н. Ю. Голубевої. 7-е вид. – Харків: ТОВ «Одіссей», 2011. – 1216 с.
10. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Страйд, 2009. – 929 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.
3. www.scourt.gov.ua. – веб-сторінка Верховного Суду
4. <http://www.nau.kiev.ua>. – веб-сторінка нормативні акти України.
5. <http://www.liga.net>. – веб-сторінка пошуковий сервер українського законодавства LIGA.
6. <http://www.upp.org.ua>. – веб-сторінка український правозахисний портал
7. <http://www.avtoreferat.ukrlib.org>. – веб-сторінка каталог авторефератів дисертацій.